

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2011

Μάθημα: Λατινικά

Ημερομηνία: Πέμπτη, 9 Ιουνίου 2011

Ωρα εξέτασης: 7:30 - 9:30

ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 50)

	<u>Μον.</u>
I. Omnia sunt excitanda <u>tibi</u> uni, C. Caesar, quae iacere sentis percussa atque prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit:	6
constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles;	5
omnia quae dilapsa iam diffluxerunt, severis <u>legibus</u> vincienda sunt.	5
In tanto civili bello, in tanto ardore animorum et armorum, quassata res publica multa perdidit et ornamenta <u>dignitatis</u> et praesidia stabilitatis suae;	6
(Λατινικά Λυκείου, XXXIII)	
ΣΥΝΟΛΟ	22

	<u>Mov.</u>
<p>II. In hoc me longa vita et infelix senecta traxit, ut primum exulem deinde hostem te viderem? Qui potuisti populari hanc <u>terram</u>, quae te genuit atque aluit?</p>	6
<p>Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Quamvis infesto et minaci animo perveneras, cur, cum in conspectu Roma fuit, tibi non succurrit:</p>	6
<p>«intra illa moenia domus ac penates mei sunt, mater coniunx liberique»? Ergo ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur;</p>	6
<p>nisi filium haberem, libera <u>in</u> libera <u>patria</u> mortua essem.</p>	4
<p>Ego nihil iam <u>pati</u> possum nec <u>diu</u> miserrima futura sum: at contra hos, si pergis, aut immatura mors aut <u>longa</u> servitus manet.</p> <p style="text-align: right;">(Λατινικά Λυκείου, XLIII)</p>	6
ΣΥΝΟΛΟ	28

1. (α) Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους του πιο κάτω αποσπάσματος στον αντίθετο αριθμό:

Omnia quae dilapsa iam diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt.

Omne quod dilapsum iam diffluxit severa lege vincendum est.

(8x0.5 = Μονάδες 4)

- (β) Να γράψετε τις πιο κάτω λέξεις στην ονομαστική ενικού:

tibi, impetu, iudicia, civili bello, ardore

tu, impetus, iudicium, civile bellum, ardor

(6x0.5 = Μονάδες 3)

2. Να τρέψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων σύμφωνα με την οδηγία που υπάρχει δίπλα από τον καθένα (εκεί όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο):

- *sentis*: στον αντίστοιχο τύπο του παρατατικού και μέλλοντα στην ίδια φωνή
sentiebas, senties
- *traxit*: στο απαρέμφατο του ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή
trahere, traxisse
- *populari*: στη μετοχή του ενεστώτα και παρακειμένου (ονομαστική ενικού θηλυκού γένους)
populans, populata
- *genuit*: στο α΄ πρόσωπο ενικού της υποτακτικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή
gignam, genitura sim
- *oppugnaretur*: στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα και υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
oppugnabitur, oppugnata erat
- *haberem*: στο α΄ πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή
habemus, habuimus

(12x0.5 = Μονάδες 6)

3. Να γράψετε τα παραθετικά (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω επιθέτων διατηρώντας αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος:

infelix: Συγκριτικός: *infelicior*

Υπερθετικός: *infelicissima*

infesto: Συγκριτικός: *infestiore*

Υπερθετικός: *infestissimo*

(4x0.5 = Μονάδες 2)

4. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις πιο κάτω λέξεις (είναι υπογραμμισμένες στα διδαγμένα κείμενα για μετάφραση):

tibi: δοτική του ποιητικού αιτίου στο *excitanda sunt*

legibus: αφαιρετική του μέσου

dignitatis: γενική αντικειμενική στο *ornamenta*

terram: αντικείμενο στο *populari*

in patria: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο

pati: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο *possum*

diu: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου

longa: επιθετικός προσδιορισμός στο *servitus*

(8x0.5 = Μονάδες 4)

5. Να αναγνωρίσετε τις πιο κάτω προτάσεις:

(α) *ut primum exsulem deinde hostem te viderem*

Είδος: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση

Εισαγωγή: με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*

Εκφορά: με υποτακτική παρατατικού (*viderem*)

Απιολόγηση εκφοράς: εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*traxit*)

(4x0.5 = Μονάδες 2)

(β) *cum in conspectu Roma fuit*

Είδος: δευτερεύουσα χρονική πρόταση

(Μον. 1)

Αιτιολόγηση εισαγωγής και εκφοράς: εισάγεται με τον χρονικό *cum* και εκφέρεται με οριστική παρακειμένου (*fuit*), επειδή ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη.

(2x0.5 = Μον. 1)

(Μονάδες 2)

(γ) Να αναγνωρίσετε τον πιο κάτω υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, σημασία) και να τον μετατρέψετε έτσι ώστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού στο παρόν:

at contra hos, si pergis, aut immatura mors aut longa servitus manet.

Υπόθεση: **si pergis**

(Μον. 0.5)

Απόδοση: **manet**

(Μον. 0.5)

Σημασία: ανοικτή υπόθεση στο παρόν

(Μον. 1)

Μετατροπή: **si pergeres ... maneret**

(Μον. 1)

(Μονάδες 3)

6. (α) Να μετατρέψετε στο πιο κάτω απόσπασμα την παθητική σύνταξη σε ενεργητική με τη χρήση του ρήματος *debeo*:

Omnia sunt excitanda tibi

Debes tu omnia excitare

(4x0.5 = Μονάδες 2)

(β) Να μετατρέψετε στο πιο κάτω απόσπασμα τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με εξάρτηση από το *Filius dixit*:

intra moenia penates mei sunt

Filius dixit intra moenia **penates** (Μον. 0.5) **suos** (Μον. 0.5) **esse** (Μον. 1)

(Μονάδες 2)

7. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

	<u>Μονάδες</u>
Bello illo maximo quod Athenienses et Lacedaemonii gesserunt,	2
Pericles et auctoritate et eloquentia et consilio princeps civitatis suae,	2
cum tenebrae factae essent repente, Atheniensiumque animos summus timor occupavisset,	3
docuisse cives suos dicitur, id quod ipse ab Anaxagora cuius auditor fuerat acceperat.	3
(M. Tullius Cicero, <i>De Re Publica</i> 1,25, διασκευή)	
<u>Λεξιλόγιο:</u> eloquentia -ae = ευγλωττία, ευφράδεια auditor -oris = ακροατής	
Σύνολο	10

Μετάφραση

Κατά τη διάρκεια¹ εκείνου του πολύ μεγάλου πολέμου που διεξήγαγαν² οι Αθηναίοι και οι Λακεδαιμόνιοι, λέγεται ότι ο Περικλής ηγεμόνας της πολιτείας του και με³ το κύρος⁴ και με την ευγλωττία και με τη σκέψη⁵ του, όταν ξαφνικά είχε γίνει σκοτάδι⁶ και είχε καταλάβει⁷ τις ψυχές των Αθηναίων πολύ μεγάλος φόβος, υπέδειξε⁸ στους πολίτες του αυτό το οποίο ο ίδιος είχε μάθει⁹ από τον Αναξαγόρα, του οποίου υπήρξε ακροατής.

¹ Στη διάρκεια

² έκαναν

³ και λόγω του ...

⁴ επιρροή

⁵ λογική, φρόνηση, σύνεση

⁶ έγινε σκοτάδι, σκοτεινίασε

⁷ κατέλαβε

⁸ δίδαξε

⁹ είχε δεχθεί, έμαθε, δέχθηκε

8. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Στη μάχη κοντά στην Έφεσο οι εχθροί θαύμασαν πολύ την ανδρεία των Ρωμαίων και είπαν ότι δεν μπορούν εύκολα να τους νικήσουν. Την επόμενη μέρα έστειλαν στη Ρώμη πρέσβεις, για να ζητήσουν ειρήνη.

(Μονάδες 10)

	<u>Μονάδες</u>
In pugna ¹ apud ² Ephesum	1
hostes ³ virtutem Romanorum multum (ad)mirati sunt	3
et dixerunt se non posse facile eos vincere.	3
Postero die Romam legatos miserunt ut pacem peterent ⁴ .	3
Σύνολο	10

ΤΕΛΟΣ

¹ In proelio, in accie

² prope

³ adversarii

⁴ qui pacem peterent, pacem petatum, ad petendam pacem, pacis petendae causa/gratia